

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (åttonde avdelningen)

den 7 juli 2022*

”Begäran om förhandsavgörande – Vägtransport – Sociala bestämmelser – Förordning (EG) nr 561/2006 – Undantag – Artikel 13.1 b – Begreppet ’radie av högst 100 km från den plats där företaget är beläget’ – Fordon som utför transporter inom denna radie och även utanför denna radie”

I mål C-13/21,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Judecătoria Miercurea Ciuc (Förstainstansdomstolen i Miercurea Ciuc, Rumänien) genom beslut av den 10 november 2020, som inkom till domstolen den 4 januari 2021, i målet

Pricoforest SRL

mot

Inspectoratul de Stat pentru Controlul în Transportul Rutier (ISCTR),

meddelar

DOMSTOLEN (åttonde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden N. Jääskinen samt domarna N. Piçarra (referent) och M. Gavalec,

generaladvokat: N. Emiliou,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Polens regering, genom B. Majczyna, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom L. Nicolae och C. Vrignon, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 10 mars 2022 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

* Rättegångsspråk: rumänska.

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 13.1 b i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 561/2006 av den 15 mars 2006 om harmonisering av viss sociallagstiftning på vägtransportområdet och om ändring av rådets förordningar (EEG) nr 3821/85 och (EG) nr 2135/98 samt om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 3820/85 (EUT L 102, 2006, s. 1), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2020/1054 av den 15 juli 2020 (EUT L 249, 2020, s. 1) (nedan kallad förordning nr 561/2006).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan å ena sidan Pricoforest SRL, ett företag som är verksamt inom skogsbrukssektorn och beläget i Rumänien, och å andra sidan Inspectoratul de Stat pentru Controlul în Transportul Rutier (ISCTR) (Statliga vägtransportinspektionen (ISCTR), Rumänien) (nedan kallad ISCTR) angående böter som påförts detta företag för överträdelse av reglerna om daglig körtid och dygnsvila för chauffören.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 Skäl 17 i förordning nr 561/2006 har följande lydelse:

”Denna förordning syftar till att förbättra de sociala förhållandena för anställda som omfattas av förordningen, liksom till att förbättra den allmänna trafiksäkerheten. Detta uppnås huvudsakligen genom bestämmelser i vilka det anges en maximal körtid per dag, per vecka och per period om två på varandra följande veckor, samt genom en bestämmelse enligt vilken föraren är skyldig att ha en normal veckovila minst en gång per två på varandra följande veckor samt bestämmelser i vilka det anges att en dygnsvila under inga omständigheter får vara kortare än nio timmars sammanhängande viloperiod. ...”

- 4 I artikel 1 i förordningen föreskrivs följande:

”I syfte att harmonisera konkurrensvillkoren mellan olika landtransporter, i synnerhet inom vägtransportsektorn, och förbättra arbetsförhållandena och trafiksäkerheten, fastställs i denna förordning bestämmelser om körtider, raster och viloperioder för förare som utför person- och godstransporter på väg. Denna förordning syftar dessutom till att främja bättre övervakning och tillsyn i medlemsstaterna samt förbättrade arbetsmetoder inom vägtransportsektorn.”

- 5 Enligt artikel 2.1 a i nämnda förordning ska denna bland annat tillämpas på vägtransport ”av gods, om fordonens högsta tillåtna vikt, inklusive släpvagn eller påhängsvagn, överstiger 3,5 ton”.

- 6 I artikel 4 e och g i samma förordning föreskrivs följande:

”I denna förordning gäller följande definitioner:

...

e) *annat arbete*: all verksamhet som definieras som arbetstid i artikel 3 a i [Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/15/EG av den 11 mars 2002 om arbetstidens förläggning för personer som utför mobilt arbete avseende vägtransporter (EGT L 80, 2002, s. 35)] utom 'körning', inbegripet arbete för samma eller annan arbetsgivare inom eller utanför transportsektorn.

...

g) *dygnsvila*: tidsperiod under dygnet under vilken föraren fritt kan förfoga över sin tid och som består av *normal dygnsvila* eller *reducerad dygnsvila*.

– *normal dygnsvila*: en viloperiod om minst elva timmar. Alternativt kan den normala dygnsvilan tas ut i två perioder, den första bestående av minst tre timmars sammanhängande vila och den andra perioden av minst nio timmars sammanhängande vila.

– *reducerad dygnsvila*: en viloperiod om minst nio men mindre än elva timmar.

...”

7 I artikel 6 i förordning nr 561/2006 fastställs maximala körtider per dag, vecka och två på varandra följande veckor. I punkt 5 i denna artikel föreskrivs följande:

”En förare ska som annat arbete registrera all tid enligt beskrivningen i artikel 4 e och all tid som föraren kör ett fordon som används för kommersiella transporter vilka inte omfattas av denna förordning ... Denna registrering ska göras antingen för hand på ett diagramblad, eller på en utskrift, eller genom att med användning av funktionen manuell inmatning föra in uppgifter i färdskrivaren.”

8 I artikel 13.1 i denna förordning föreskrivs följande:

”Om det är förenligt med de mål som fastställs i artikel 1, får varje medlemsstat inom sitt eget territorium, eller efter överenskommelse med en annan medlemsstat inom dess territorium, medge undantag från föreskrifterna i artiklarna 5 till 9 [i vilka fastställs regler för ett fordons besättning, körtider, raster och viloperioder], och förena sådana undantag med särskilda villkor, för transporter enligt följande:

...

b) Fordon som används eller hyrs utan förare av jordbruks-, trädgårds-, skogs-, uppfödning- eller fiskeriföretag för godstransporter inom ramen för företagets egen verksamhet inom en radie av högst 100 [kilometer (km)] från den plats där företaget är beläget.

...”

Rumänsk rätt

9 I artikel 2 i Ordonanța Guvernului nr. 37, privind stabilirea cadrului de aplicare a regulilor privind perioadele de conducere, pauzele și perioadele de odihnă ale conducătorilor auto și utilizarea aparatelor de înregistrare a activității acestora (regeringsdekret nr 37 om fastställande av ramen

för tillämpningen av bestämmelserna om körtider, raster och viloperioder för förare och om användning av systemen för kontroll av förarnas verksamhet), av den 7 augusti 2007 (*Monitorul Oficial al României*, nr 565, av den 16 augusti 2007) föreskrivs följande:

”Sådana transporter som det hänvisas till i artikel 13.1 a–d, f–h och j–p i förordning nr 561/2006 är i Rumänien undantagna från tillämpningen av bestämmelserna i nämnda förordning.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 10 Den 2 september 2020 kontrollerades ett motorfordon med släpvagn, som Pricoforest använde för att transportera timmer, av en inspektionsgrupp från ISCTR i en stad belägen i Rumänien. Staden ligger 130 km från den plats där företaget Pricoforest är beläget.
- 11 Efter de kontroller som utfördes av inspektionsgruppen och analysen av de uppgifter som överförts från fordonets färdskrivarkort konstaterades att föraren mellan kl. 05.15 den 17 augusti 2020 och kl. 19.23 den 18 augusti 2020 hade kört i 15 timmar och 56 minuter och att den maximala dagliga körtid på 10 timmar som föreskrivs i artikel 6.1 i förordning nr 561/2006 därmed hade överskridits med 5 timmar och 56 minuter. Under denna period hade föraren tagit ut 6 timmar och 48 minuters vila, trots att han i enlighet med artikel 4 g i förordningen borde ha tagit en dygnsvila på minst 9 timmar. För detta brott ålades Pricoforest böter på 9 000 rumänska lei (RON) (cirka 1 800 euro), eller 4 500 RON (cirka 900 euro) vid betalning inom 15 dagar.
- 12 Vidare konstaterade ISCTR:s inspektionsgrupp att den 25 augusti 2020 mellan kl. 00.54 och 04.24 hade föraren till det aktuella fordonet dessutom endast haft en vila på 3 timmar och 30 minuter i stället för den minsta dygnsvila på 9 timmar som krävs enligt artikel 8.2 i förordningen. För denna överträdelse ålades Pricoforest böter på 4 000 RON (cirka 800 euro), eller 2 000 RON (cirka 400 euro) vid betalning inom 15 dagar.
- 13 Den 25 september 2020 väckte företaget talan vid den hänskjutande domstolen och yrkade att överträdelseprotokollet skulle ogiltigförklaras eller, i andra hand, att böterna skulle ersättas med en varning. Pricoforest bestred inte registreringarna i fordonets färdskrivarkort, men hävdade att dessa registreringar avsåg godstransport som utförts av ett fordon som avses i artikel 13.1 b i förordning nr 561/2006 och att sådana transporter är undantagna från bestämmelserna om körtid, raster och viloperioder i denna förordning, i enlighet med regeringsbeslut nr 37 av den 7 augusti 2007. Pricoforest anser dessutom att den tjänsteman som utfärdade böterna felaktigt har likställt begreppet ”radie av högst 100 km från den plats där företaget är beläget”, i den mening som avses i denna bestämmelse, med avståndet mellan den plats där företaget är beläget och den plats där fordonet har kontrollerats.
- 14 ISCTR har för sin del hävdats att undantaget i artikel 13.1 b i förordning nr 561/2006 endast avser godstransporter som utförs inom en radie av högst 100 km från den plats där det berörda företaget är beläget. Eftersom den i det nationella målet aktuella kontrollen utfördes cirka 130 kilometer från den plats där Pricoforest är beläget, omfattas det fordon som var föremål för kontrollen inte längre av detta undantag, varför bestämmelserna om körtider, raster och viloperioder i förordningen är tillämpliga på fordonet.
- 15 I detta sammanhang vill den hänskjutande domstolen för det första få klarhet i hur begreppet ”radie av högst 100 km från den plats där företaget är beläget” i den mening som avses i artikel 13.1 b i förordning nr 561/2006 ska tolkas. Samtidigt som den hänskjutande domstolen medger att ordet ”radie” motsvarar en rät linje som dras på kartan från mitten av den cirkel där

verksamheten utförs, anser den emellertid att de mål som eftersträvas med förordningen, nämligen att förbättra såväl de sociala förhållandena för de arbetstagare som omfattas av förordningen som trafiksäkerheten, inte skulle uppnås om transporter som utförs på en längre sträcka inom en sådan cirkel inte omfattades av förordningens bestämmelser om körtider, raster och viloperioder.

- 16 För det andra vill den nämnda domstolen få klarhet i huruvida artikel 13.1 b i förordning nr 561/2006, när ett fordon som avses i denna bestämmelse regelbundet utför godstransporter inom en radie av högst 100 km från den plats där det berörda företaget är beläget, men även utanför denna radie, ska tolkas så, att alla transporter som utförs eller i vart fall alla transporter som inte överskrider denna radie på 100 kilometer är undantagna från tillämpningen av de bestämmelser som nämns i föregående punkt eller att ingen av dessa transporter är undantagna från dessa bestämmelser.
- 17 Den hänskjutande domstolen har i detta avseende tillagt att det vore omöjligt att kontrollera att veckovilan, som definieras i förordningen, har iakttagits om de aktuella reglerna endast tillämpas på godstransporter som utförs utanför en radie av 100 km från den plats där det berörda företaget är beläget. Samma domstol har även påpekat att en tolkning av artikel 13.1 b i förordning nr 561/2006 som innebär att alla transporter som utförs av det kontrollerade fordonet, inbegripet de transporter som utförs utanför denna radie av 100 kilometer, är undantagna från förordningens tillämpningsområde, innebär att Pricoforest inte har begått de överträdelse som bolaget har lagts till last i det nationella målet.
- 18 Mot denna bakgrund beslutade Judecătoria Miercurea Ciuc (Förstainstansdomstolen i Miercurea Ciuc, Rumänien) att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:
 - ”1) Ska begreppet ’en radie av högst 100 km’ i artikel 13.1 b i förordning nr 561/2006 tolkas så, att en rät linje som dras på kartan från den plats där företaget är beläget till destinationen ska understiga 100 km eller att den sträcka som fordonet faktiskt har tillryggalagt ska understiga 100 km?
 - 2) Ska bestämmelserna i artikel 13.1 b i förordning nr 561/2006 tolkas så, att utförandet av sådana transporter som föreskrivs i nämnda bestämmelse, varav vissa sker inom en radie av 100 km från den plats där företaget är beläget och andra överskrider denna radie, under en period på en månad, i ett sammanhang där den situation som avses i artikel 13.1 b i förordning nr 561/2006 undantas från tillämpningen av den aktuella förordningen genom en nationell bestämmelse, förutsätter att samtliga aktuella transporter undantas från tillämpningen av förordningen, eller endast transporter som har utförts [utan] ... att överskrida en radie av 100 km eller inget av dessa?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

- 19 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida begreppet ”radie av högst 100 km från den plats där företaget är beläget”, i den mening som avses i artikel 13.1 b i förordning nr 561/2006, ska förstås så, att det avser en rät linje som dras på kartan

från den plats där det berörda företaget är beläget till destinationen för det fordon som företaget använder för godstransport inom ramen för företagets egen verksamhet, eller om det ska anses avse det avstånd som nämnda fordon faktiskt tillryggalagt.

- 20 Det framgår av artikel 13.1 b i förordning nr 561/2006 att varje medlemsstat får medge undantag från föreskrifterna i artiklarna 5 till 9 i denna förordning och förena dessa med särskilda villkor inom sitt eget territorium, under förutsättning att detta inte inverkar menligt på de mål som anges i artikel 1 i denna förordning. Dessa undantag och villkor är tillämpliga på fordon som används eller hyrs utan förare av jordbruks-, trädgårds-, skogs-, uppfödning- eller fiskeriföretag för godstransporter inom ramen för företagets egen verksamhet inom en radie av högst 100 km från den plats där företaget är beläget.
- 21 Begreppet ”radie” definieras inte i förordning nr 561/2006 och artikel 13.1 b i förordningen innehåller ingen uttrycklig hänvisning till medlemsstaternas rättsordningar för att definiera begreppets innebörd och räckvidd.
- 22 Det följer emellertid såväl av kravet på en enhetlig tillämpning av unionsrätten som av likhetsprincipen att en sådan bestämmelse normalt ska ges en självständig och enhetlig tolkning inom hela Europeiska unionen, med beaktande inte bara av bestämmelsens normala betydelse i vanligt språkbruk, utan även av det sammanhang i vilket de används och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som uttrycken ingår i (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 september 2021, *The Software Incubator*, C-410/19, EU:C:2021:742, punkt 31 och där angiven rättspraxis).
- 23 I vanligt språkbruk betecknar ordet ”radie” avståndet, i form av en rät linje, motsvarande hälften av en cirkels diameter från cirkelns mittpunkt till dess periferi.
- 24 Såsom generaladvokaten påpekade i punkterna 28 och 29 i sitt förslag till avgörande, har unionslagstiftaren – när denne i en annan bestämmelse i förordning nr 561/2006 än artikel 13.1 b avsåg att hänvisa till en konkret sträcka som tillryggalagts eller som ska tillryggaläggas på väg – lämnat en tydlig anvisning om detta i själva ordalydelsen i denna bestämmelse. Så är bland annat fallet med artikel 3 a och artikel 16.1 b in fine i samma förordning.
- 25 Av detta följer att begreppet ”radie av högst 100 km från den plats där företaget är beläget”, i den mening som avses i artikel 13.1 b i förordning nr 561/2006, ska förstås så, att det avser en rät linje som inte överstiger 100 km, som dras på kartan från platsen där det berörda företaget är beläget till någon punkt inom en cirkelformad geografisk zon som omger denna plats. Begreppet omfattar således inte det vägvstånd som faktiskt tillryggalagts av det berörda fordonet.
- 26 Eftersom denna tolkning av artikel 13.1 b i förordning nr 561/2006 klart följer av bestämmelsens ordalydelse och av förordningens systematik, påverkas den inte av de mål som eftersträvas med förordningen, vilka har åberopats av den hänskjutande domstolen och som består i att förbättra såväl de sociala förhållandena för de arbetstagare som omfattas av förordningen som trafiksäkerheten.
- 27 Mot denna bakgrund ska den första frågan besvaras på följande sätt. Begreppet ”radie av högst 100 km från den plats där företaget är beläget”, i den mening som avses i artikel 13.1 b i förordning nr 561/2006, ska förstås så, att det avser en rät linje som dras på kartan från den plats där det berörda företaget är beläget till någon punkt inom en cirkelformad geografisk zon som omger denna plats.

Den andra frågan

- 28 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artikel 13.1 b i förordning nr 561/2006 ska tolkas så, att när en medlemsstat med stöd av denna bestämmelse har medgett undantag från artiklarna 5–9 i denna förordning, vilka är tillämpliga på godstransporter som utförs av fordon som avses i nämnda bestämmelse, och dessa fordon utför nämnda transporter inte bara inom en radie av högst 100 km från den plats där det berörda företaget är beläget utan även utanför denna radie, innebär en sådan användning av de aktuella fordonen att undantagen är tillämpliga på samtliga godstransporter som utförs av nämnda fordon oavsett om de utförs utom eller inom denna radie, eller om denna användning tvärtom innebär att tillämpningen av nämnda undantag är utesluten för samtliga dessa transporter.
- 29 Det framgår av artikel 13.1 b i förordning nr 561/2006 att de undantag från artiklarna 5–9 i denna förordning – i vilka det fastställs regler för bland annat körtider, raster och viloperioder för föraren – som medlemsstaterna får medge med stöd av denna bestämmelse är tillämpliga på godstransporter som utförs av de fordon som avses där. Detta gäller under förutsättning att de villkor som föreskrivs i nämnda bestämmelse, om vilka det erinrats i punkt 20 ovan, är uppfyllda.
- 30 Dessa undantag ska tolkas restriktivt och deras räckvidd ska fastställas med beaktande av bland annat syftet med förordning nr 561/2006 (se, analogt, dom av den 7 februari 2019, NK, C-231/18, EU:C:2019:103, punkt 21, och dom av den 21 november 2019, Deutsche Post m.fl., C-203/18 och C-374/18, EU:C:2019:999, punkt 50 och där angiven rättspraxis). Artikel 13.1 b i denna förordning kan således inte tolkas på så sätt att dess verkningar går utöver vad som är nödvändigt för att säkerställa skyddet av de intressen som bestämmelsen avser att skydda (se, analogt, dom av den 13 mars 2014, A. Karuse, C-222/12, EU:C:2014:142, punkt 28 och där angiven rättspraxis).
- 31 Av detta följer, såsom generaladvokaten påpekade i punkterna 62 och 63 i sitt förslag till avgörande, att artikel 13.1 b i förordning nr 561/2006 inte kan tolkas så, att när de berörda fordonen utför godstransporter såväl inom en radie av högst 100 km från den plats där företaget är beläget som utanför denna radie, är denna bestämmelse tillämplig på samtliga godstransporter som utförs med dessa fordon, inbegripet transporter utanför denna radie. Sistnämnda transporter kan således inte omfattas av undantagen från artiklarna 5–9 i förordning nr 561/2006.
- 32 Det skulle däremot beröva artikel 13.1 b i förordning nr 561/2006 dess ändamålsenliga verkan om den tolkades så, att när de fordon som avses i denna bestämmelse utför godstransporter såväl inom en radie av högst 100 km från den plats där det berörda företaget är beläget som utanför denna radie, omfattas ingen av dessa transporter av undantagen från artiklarna 5–9 i förordningen.
- 33 Domstolen erinrar härvid om att föraren, enligt artikel 6.5 i förordning nr 561/2006, som ”annat arbete” ska registrera ”all tid som föraren kör ett fordon som används för kommersiella transporter vilka inte omfattas av denna förordning”. Körtider som registrerats som ”annat arbete” i enlighet med denna bestämmelse utgör faktiska arbetsperioder för föraren under vilka denne inte fritt förfogar över sin tid och som, i den mån de påverkar förarens trötthetstillstånd, kan påverka dennes körning (se, analogt, dom av den 18 januari 2001, Skills Motor Coaches m.fl., C-297/99, EU:C:2001:37, punkterna 36–39).
- 34 Såsom generaladvokaten påpekade i punkt 80 i sitt förslag till avgörande gör registreringskyldigheten det möjligt för de behöriga nationella myndigheterna att, vid sådan användning av ett fordon som avses i artikel 13.1 b i förordning nr 561/2006, inte bara inom en

radie av högst 100 km från den plats där det berörda företaget är etablerat, utan även utanför denna radie, kontrollera om den tid som har tillbringats med att köra, och som registrerats som "annat arbete" i enlighet med artikel 6.5 i förordningen, motsvarar de transporter som omfattas av undantagen från artiklarna 5–9 i förordningen som medgetts med stöd av artikel 13.1 b däri. De nationella myndigheterna har således möjlighet att kontrollera huruvida de bestämmelser om körtider, raster och viloperioder som följer av artiklarna 5–9 har iakttagits vid transporter som utförs av det kontrollerade fordonet och som inte omfattas av sådana undantag.

- 35 Mot denna bakgrund ska den andra frågan besvaras på följande sätt. Artikel 13.1 b i förordning nr 561/2006 ska tolkas så, att när en medlemsstat med stöd av denna bestämmelse har medgett undantag från artiklarna 5–9 i denna förordning, vilka är tillämpliga på godstransporter som utförs av fordon som avses i nämnda bestämmelse, och dessa fordon utför nämnda transporter inte bara inom en radie av högst 100 km från den plats där det berörda företaget är beläget utan även utanför denna radie, är dessa undantag endast tillämpliga på godstransporter som utförs av de berörda fordonen inom denna radie.

Rättegångskostnader

- 36 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (åttonde avdelningen) följande:

- 1) Begreppet "radie av högst 100 [kilometer (km)] från den plats där företaget är beläget", i den mening som avses i artikel 13.1 b i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 561/2006 av den 15 mars 2006 om harmonisering av viss sociallagstiftning på vägtransportområdet och om ändring av rådets förordningar (EEG) nr 3821/85 och (EG) nr 2135/98 samt om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 3820/85, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2020/1054 av den 15 juli 2020, ska förstås så, att det avser en rät linje som dras på kartan från den plats där det berörda företaget är beläget till någon punkt inom en cirkelformad geografisk zon som omger denna plats.
- 2) Artikel 13.1 b i förordning nr 561/2006, i dess lydelse enligt förordning nr 2020/1054, ska tolkas så, att när en medlemsstat med stöd av denna bestämmelse har medgett undantag från artiklarna 5–9 i denna förordning, vilka är tillämpliga på godstransporter som utförs av fordon som avses i nämnda bestämmelse, och dessa fordon utför nämnda transporter inte bara inom en radie av högst 100 km från den plats där det berörda företaget är beläget utan även utanför denna radie, är dessa undantag endast tillämpliga på godstransporter som utförs av de berörda fordonen inom denna radie.

Underskrifter